

LONGGENEESKUNDE

CYCLOFOSFAMIDE BIJ SECUNDAIRE LONGFIBROSE

Inleiding

Wat is secundaire longfibrose?

Longfibrose is een aandoening waarbij er littekenvorming in de longen is. Hierdoor werkt het longweefsel minder goed. Normaal is de long in staat om voldoende zuurstof op te nemen voor het dagelijks functioneren. Door longfibrose kan de long duidelijk minder zuurstof opnemen. Dit heeft tot gevolg dat u kortademig wordt, snel moe bent en weinig energie heeft.

Als er geen oorzaak gevonden wordt voor de littekenvorming in de longen, dan heet dit primaire longfibrose (zogenaamde idiopatische longfibrose, IPF). Als er wel een oorzaak bekend is, noemen we dit secundaire longfibrose.

Littekenvorming kan een gevolg zijn van bijvoorbeeld een ontstekingsziekte, zoals systeemziektes (bijv. reumatische aandoeningen). Bij secundaire longfibrose kunnen we met zware ontstekingsremmers (zoals cyclofosfamide) verdere littekenvorming vertragen en/of voorkomen. Bij primaire longfibrose kan dat niet.

Cyclofosfamide (= Endoxan®)

Uw arts heeft met u afgesproken om uw secundaire longfibrose met cyclofosfamide te behandelen. Dit is een medicijn dat de natuurlijke afweer van het lichaam onderdrukt. Hiermee proberen we de ontstekingsreactie in de longen af te remmen om verdere littekenvorming te voorkomen. Cyclofosfamide remt de celdeling en wordt in hogere dosering ook toegepast als chemotherapie bij patiënten met kanker.

De behandeling

Cyclofosfamide krijgt u via een infuus in uw bloedvaten toegediend. De behandeling vindt plaats in het Oncologisch Dagcentrum van het Jeroen Bosch Ziekenhuis, gebouw C verdieping 1 ontvangst 1.

In totaal krijgt u zes keer een infuus met cyclofosfamide. U komt hiervoor een half jaar lang één keer per vier weken naar het Oncologisch Centrum.

Vorbereidingen

U hoeft voor de behandeling geen speciale voorbereidingen te treffen. Voordat u naar het ziekenhuis komt, kunt u gewoon eten, drinken en eventuele medicijnen innemen. Wij raden u aan iemand mee te nemen die u begeleidt en vervoert met de auto.

Hoe ziet de behandeling eruit?

Het toedienen van de medicijnen duurt een hele dag. Op de afgesproken dag meldt u zich op de afdeling. Daar maakt u kennis met één van de verpleegkundigen. De verpleegkundige brengt een infuus aan in uw onderarm.

- U krijgt eerst een medicijn in het infuus om misselijkheid tegen te gaan.
- Daarna volgt de cyclofosfamide. Dit is een heldere vloeistof en zit in een zakje. Dit wordt op uw infuus aangesloten en zal in één uur inlopen.
- Verder krijgt u drie giften Uromitexan® in het infuus (één gift voor de cyclofosfamide en twee giften erna). Uromitexan® is een middel om uw blaas en urinewegen te beschermen.
- Tussendoor dienen we via het infuus vocht toe om uw nieren door te spoelen ter bescherming van de blaas en urinewegen.

Belangrijk

- Cyclofosfamide kan uw blaas irriteren. Daarom krijgt u zoals eerder genoemd Uromitexan® toegediend op de dag van de cyclofosfamidekuur. Daarnaast is het belangrijk dat u voor, tijdens en na de kuur veel drinkt om uw blaas te beschermen. Drink dagelijks tien tot vijftien glazen vocht.
- Tijdens de gehele behandelperiode met cyclofosfamide wordt het gebruik van alcohol, grapefruit of pomelmoes afgeraden. Dit heeft namelijk invloed op de werking en op de bijwerkingen van cyclofosfamide.
- Meld altijd bij uw huisarts, apotheker en specialist dat u met cyclofosfamide behandeld wordt. Bepaalde medicijnen kunnen de bloedspiegels en/of de bijwerkingen van cyclofosfamide vergroten.
- Laat geen vaccinaties met levend vaccin toedienen. De griepsprit mag wel.

Medicatie

Bepaalde medicatie, voedingssupplementen, homeopathische middelen of vitamines gaan niet samen met cyclofosfamide. Overleg het gebruik of wijzigingen hiervan altijd met uw behandelaar voordat u start met de nieuwe medicatie. Wij verzoeken u bij ieder bezoek aan het ziekenhuis een actueel medicatieoverzicht mee te brengen. Dit kunt u opvragen bij uw apotheker.

Bijwerkingen van de kuur

Hieronder leest u welke bijwerkingen het medicijn cyclofosfamide kan hebben. In het algemeen verdragen patiënten de kuur goed. Deze bijwerkingen hoeven dus niet op te treden.

Bijwerkingen korte tijd na de kuur

Invloed op maag

U kunt last hebben van een verminderde eetlust, misselijkheid of braken. U krijgt daarom een recept voor metoclopramide tabletten mee. Metoclopramide is ook

verkrijgbaar onder de fabrieksnaam Primperan®. Welke u krijgt, is afhankelijk van uw apotheker. Bij misselijkheid mag u dit vier maal daags gebruiken.

Andere maatregelen die u bij eventuele misselijkheidsklachten kunt nemen, zijn:

- drink voldoende (anderhalf à twee liter per 24 uur);
- als u zuurstof thuis heeft, doe deze dan in tijdens het nuttigen van de maaltijd;
- voorkom een lege maag;
- eet regelmatig kleine hoeveelheden;
- eet wat u lekker lijkt;
- vermijd inspanning vlak voor de maaltijd;
- zoek voldoende afleiding en rust.

Invloed op darmen

U kunt eventueel last krijgen van diarree. Er is sprake van diarree wanneer dit vier tot zes keer per dag optreedt en waterdun is, of als u 's nachts gebruik maakt van het toilet voor ontlasting. Het advies hierbij is:

- drink minimaal twee liter vocht;
- gebruik per dag een aantal koppen bouillon of soep;
- gebruik regelmatig kleine maaltijden;
- 'stoppende' voeding (voeding die de diarree stopt) bestaat niet.

Als u last krijgt van verstopping (obstipatie), dan is het advies:

- zorg ervoor dat u voldoende drinkt, minimaal twee liter per dag;
- beweeg voldoende;
- gebruik vezelrijke voeding, zoals bruin of volkoren brood, groenten en fruit.

Vocht vasthouden

Na de behandeling kunt u vocht vasthouden. Als het nodig is, krijgt u van de verpleegkundige van het Oncologisch Dagcentrum tabletten. Daarvan moet u extra plassen zodat u het overtollige vocht weer verliest.

Bijwerkingen na langere tijd

Na enkele weken of maanden kunnen er weer andere bijwerkingen optreden.

Invloed op het beenmerg

Bij sommige patiënten heeft de kuur invloed op de werking van het beenmerg. Beenmerg is belangrijk voor de aanmaak van bloedcellen. Hierdoor kan uw afweer tijdelijk verlaagd zijn en heeft u meer kans op infecties. Ook kan het bloed te dun zijn, waardoor u spontaan blauwe plekken kunt krijgen of een bloedneus. De arts controleert daarom regelmatig uw bloed.

Haaruitval

Dit probleem is tijdelijk. De haargroei herstelt weer na het stoppen met de kuren. U komt in aanmerking voor een haarwerk. Neemt u hiervoor contact op met uw zorgverzekeraar.

Blaasontsteking

U kunt last krijgen van blaasontsteking of bloed in de urine. Om deze problemen te voorkomen, moet u tijdens de behandeling veel drinken.

Menstruatie

Tijdens de behandeling kan vermindering of uitblijven van de menstruatie voorkomen.

Leverfunctiestoornissen

U merkt hier meestal zelf niets van. De arts controleert regelmatig uw bloed hierop.

Invloed op mondslimvlies

Soms treedt er beschadiging van het mondslimvlies op. Als u last krijgt van een geïrriteerde mond of pijnlijk mondslimvlies, neem dan contact op met de verpleegkundige.

Tumoren

In zeer zeldzame gevallen zijn tumoren beschreven, bijvoorbeeld van de blaas.

Contact opnemen!

Heeft u één of meerdere van deze verschijnselen en gaan deze niet over? Neemt u dan contact op met de verpleegkundige of longarts. Vooral bij koorts (hoger dan 38.5 °C), infecties of als er spontaan blauwe plekken of bloedneuzen ontstaan, is het belangrijk dat u direct contact opneemt.

Voorzorgsmaatregelen

Na toediening is de cyclofosfamide nog drie dagen terug te vinden in uw urine, ontlasting en braaksel (uitscheidingsproducten). Het is belangrijk dat mensen in uw omgeving tijdens deze drie dagen huidcontact met uw uitscheidingsproducten vermijden. Houdt u zich daarom zorgvuldig aan onderstaande voorzorgsmaatregelen.

U kunt zelf zonder bezwaar in aanraking komen met uw eigen uitscheidingsproducten, want u bent immers behandeld met de cyclofosfamide. Als anderen het contact met uw uitscheidingsproducten vermijden, dan hoeft u zich geen zorgen te maken.

Algemeen

Voer onderstaande schoonmaakhandelingen zelf uit. Wanneer dit niet mogelijk is, kan iemand anders het doen. Deze persoon moet dan wel huishoudhandschoenen aantrekken.

Toiletgebruik

- Het toilet moet tijdens de risicoperiode eenmaal per dag gereinigd worden met een pH-neutraal schoonmaakmiddel (geen chloor, maar bijvoorbeeld allesreiniger).
- Spoel na gebruik van het toilet steeds twee keer door met een gesloten deksel.
- Advies aan mannen: ga bij het urineren op het toilet zitten, om spetteren te beperken.

Morsen van urine, ontlasting en braaksel

Wanneer u onverhoopt knoeit met urine, ontlasting of braaksel, verwijder dan het gemorste eerst met keuken- of toiletpapier. Was de plek drie maal met koud water en droog tussendoor met keuken- of toiletpapier. U kunt keuken- of toiletpapier gewoon door het toilet spoelen. Ander afval moet u in een dubbele vuilniszak doen en deze vervolgens goed afsluiten. De zak kan met het gewone huisvuil mee.

Vuil wasgoed

Wasgoed dat bevuild is door urine, ontlasting of braaksel moet u apart in de wasmachine wassen met een koud spoelprogramma. U kunt het daarna met uw overige wasgoed in een volledig programma draaien, geschikt voor het betreffende wasgoed.

Intimiteit

- U hoeft *geen* maatregelen te treffen in de omgang met uw partner, (klein)kinderen of andere naasten.
- U hoeft *geen* maatregelen (bijvoorbeeld gebruik van condooms) te treffen in de seksuele omgang met uw partner. Wel moet u voorkomen dat er een zwangerschap ontstaat, zie hieronder.

Vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding

- Cyclofosfamide mag niet worden gebruikt tijdens de zwangerschap of het geven van borstvoeding!
- Zowel aan mannen als aan vrouwen wordt geadviseerd om tijdens de behandelperiode voor betrouwbare anticonceptie te zorgen. Gaat u hiermee door tot minstens drie maanden na het stoppen met de cyclofosfamide.
- Cyclofosfamide kan de zaad- en eicelproductie beïnvloeden en soms leiden tot blijvende onvruchtbaarheid.

Poliklinische controles

Tijdens de behandelperiode heeft u regelmatig een controleafspraak bij uw longarts. Meestal houdt dit in dat u enkele dagen voor iedere kuur op de polikliniek moet komen. Vooraf laat u dan bloed afnemen voor onderzoek. Ook tien à veertien dagen na iedere kuur laat u bloed afnemen. De arts kan dan zien wat de invloed van de kuur is geweest op de bloedcellen. De verpleegkundige heeft telefonisch contact met u over deze bloeduitslagen.

Na drie behandelingen (drie kuren) met cyclofosfamide wordt er een longfoto (X-thorax) gemaakt. Daarnaast vindt er een longfunctietest plaats om tussentijds het effect van de cyclofosfamide te bekijken. Als het nodig is, vindt er bloedonderzoek en/of urineonderzoek plaats.

Als de behandeling is afgerond (na zes kuren) wordt er een CT-scan van de longen gemaakt. Verder wordt er longfunctieonderzoek en mogelijk een bloedonderzoek gedaan.

Telefonische bereikbaarheid

Heeft u vragen over uw behandeling, stelt u die dan gerust aan de longarts of verpleegkundige. Ook wanneer u bijwerkingen ervaart van de medicatie kunt u bij hen terecht.

Er is een dagelijks telefonisch spreekuur van maandag tot en met vrijdag tussen 9.30 en 11.00 uur. Het telefoonnummer is (073) 553 23 55. Daarnaast zijn de verpleegkundigen bereikbaar voor minder spoedeisende vragen via lononc@jbz.nl.

Spoed?

Heeft u (lichamelijke) klachten die niet kunnen wachten tot het volgend telefonisch spreekuur?

- Op werkdagen (tot 17.00 uur) belt u dan naar het secretariaat Longgeneeskunde. Het telefoonnummer is (073) 553 24 63. De secretaresse kan u zo nodig doorverwijzen.
- Buiten kantooruren, in de weekenden en nachten kunt u contact opnemen met de Spoedeisende Hulp. Het telefoonnummer is (073) 553 27 00 (24 uur geopend).